

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2338/2022
16.03.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јасминке Станојевић, председника већа, Споменке Зарић и Бисерке Живановић, чланова већа, у парници тужиоца-противтуженог АА из ..., кога заступа Бојан Крстић, адвокат из ..., против тужене ББ из ..., коју заступа Зоран Лончар, адвокат из ..., ради развода брака и вршења родитељског права по тужби и противтужби, одлучујући о ревизији тужиоца-противтуженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 555/21 од 21.10.2021. године, на седници одржаној 16.03.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца-противтуженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 555/21 од 21.10.2021. године.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду П2 487/19 од 28.05.2021. године, ставом првим изреке, разведен је брак парничних странака закључен у ..., ...2008. године, уписан у МКВ општине ..., тек.бр. .. за 2008. годину. Ставом другим изреке, заједничка малолетна деца ВВ, рођен ...2008. године и ГГ, рођена ...2011. године, поверена су на старање мајци, која ће самостално вршити родитељско право. Ставом трећим изреке, уређени су лични односи мал. деце са оцем, на начин ближе одређен овим ставом изреке. Ставом четвртим изреке обавезан је отац да на име свог доприноса за издржавање мал. деце плаћа месечно износе од по 25.000,00 динара, укупно 50.000,00 динара, почев од пресуђења 28.05.2021. године па убудуће, док за то постоје законски услови или се ова одлука не измени, сваког 1. до 15. у месецу за текући месец, исплатом на текући рачун законске заступнице мајке ближе опредељен у том ставу. Ставом петим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца да му се мал. ћерка повери на старање и самостално вршење родитељског права, да се уреде лични односи деце са родитељем који не врши родитељско право на начин ближе опредељен у том ставу и да се обавезе мајка да на име свог доприноса за издржавање мал. ћерке плаћа месечни износ од 14.000,00 динара законском заступнику оцу почев од 28.05.2021. године па убудуће. Ставом шестим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж2 555/21 од 21.10.2021. године, одбијена је жалба тужиоца као неоснована и потврђена првостепена пресуда у ставовима другом, трећем, четвртм и петом изреке.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац-противтужени је изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјаног права.

Тужена-противтужила је поднела одговор на ревизију.

Испитујући правилност побијане одлуке применом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 18/20), Врховни касациони суд је утврдио да ревизија није основана.

У спроведеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. Нема ни других битних повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП због којих се овај ванредни правни лек може изјавити у смислу члана 407. став 1. тачка 2. Закона о парничном поступку на које се ревизијом неосновано указује. Ревизија се у смислу наведеног члана 407. став 1. тачка 1. и 2. Закона о парничном поступку не може изјавити због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. тог закона.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су закључиле брак ...2008. године, у коме је рођено њихово двоје деце, син ВВ(2008. године) и ћерка ГГ (2011. године). Њихова заједница живота престала је у децембру 2018. године када је тужена била приморана да напусти кућу у ... у којој је породица до тада живела, док су мал. деца остала са оцем све до пред почетак школске 2019/2020. године од када живе са мајком. Према тужиоцу су због насилног понашања изречене хитне мере МУП Дирекције ПУ за град Београд, од 13.8.2019. године, забране контактирања и приласка туженој, које су продужене решењем Трећег основног суда у Београду од 14.8.2019. године, као и привремене мере заштите од насиља у породици у овом поступку, решењем од 16.12.2019. године. Тужена је рођена 1983. године, запослена је и остварује зараду од 40.000,00 динара, помажу јој родитељи и брат који ради у иностранству. Нема непокретну имовину, живи у недовршеној породичној кући својих родитеља у ..., која у основи има стан површине 80м² и струју и воду. Трошкови домаћинства у летњем периоду износе око 12.000,00 динара, а у зимском, због грејања, 17.000,00 динара. Тужилац је рођен 1978. године, поседује атрактивну кућу са окућницом у ... која у основи има 125м² у којој живи са емотивном партнерком и њеним мал. дететом. Радио је као директор трговинског ланца „ДД“ у власништву његовог брата са приходима од 260.000,00 динара месечно. Актуелно је запослен са зарадом од 40.000,00 динара. Мал. ВВ похађа пети разред основне школе, тренира фудбал, а мал. ГГ други разред основне школе и иде на балет. Укупне потребе мал. деце одређене су у месечном износу од по 50.000,00 динара. Из заједничког налаза и мишљења Градског центра за социјални рад - одељења Земун и Сручин, којим су стручни радници оба органа старатељства сагледали све услове оба родитеља, односе мал. деце и родитеља и усагласили свој налаз и мишљење, утврђено је да је мајка са свих аспеката подобна да самостално врши родитељско право, да им је посвећена и мотивисана да брине о деци, да уме да разговара са њима, да их (заиста) чује и на тај начин успоставља односе поверења са децом, да су јој деца емотивно блиска и привржена, и да за њом имају изражену потребу. Констатовано је да се тужилац понаша насилно према туженој (физички, психички, сексуално) и деци (психички) и предложено да се одреде мере заштите од насиља у породици којим ће се тужиоцу забранити приближавање и узнемиравање тужене и мал. деце. На основу налаза и

мишљења комисије вештака спец. неуропсихијатрије, специјалисте медицинске психологије и дипломираног социјалног радника, утврђено је да је мајка неупадљивог става и држања без знакова афективне дисфункционалности, да одлази на контроле неуролога епилептолога КЦС Клинике за неурологију и користи прописану терапију. Има значајну подршку породице. Деца никада нису сама код куће, добро су адаптирана на услове живота код мајке, имају вршњачко друштво, подршку и адекватно старање мајке. Мајка је нормално профилисане структуре, обликована је у патријархалном културолошком моделу, спремна је на трпљење и помирљив став према негативном, па и насилном односу, и по цену личне жртве не инсистира на свом, већ се превасходно залаже за процењени најбољи интерес значајних блиских особа. Поседује високу родитељску мотивацију, има развијен и складан однос са децом и осталим члановима домаћинства. који чине за децу основни развојни и васпитни оквир, а деца се изјашњавају да са мајком проблеме решавају мирно и разговором. Тужена у потпуности разуме значај и улогу оца у одрастању деце. Тужилац нема клиничких знакова афективне дисфункционалности, снижене је толеранције на фрустрацију, импулсивног понашања ригидно структурисане личности високог самопоштовања са тенденцијом ка ауторитарном стилу опхођења, нарочито према особама које доживљава као себи подређене. Има високу родитељску мотивацију праћену искључивошћу и крутошћу, негирањем, па и омаловажавањем улоге и компетенције мајке. Мал. ВВ је одличан ученик, према оцу има упадљиво уздржан однос, љут је на оца јер га је називао ружним речима, био груб према мајци и манифестује повређеност и отпор према оцу, не жели да га виђа и изричит је у жељи да живи са мајком. Постоји добар и близак однос брата и сестре и топао однос дечака са мајком. Мал. ГГ је такође одлична ученица, подједнако је привржена родитељима и брату. Наглашава добре односе са мајком („без маме не може да живи“), а жели да живи са татом, јер јој је жао да тата живи сам. Она у очевом понашању, као и брат, описује вербално и физичко злостављање према мајци, али и њој и брату. Закључак комисије вештака је да родитељи немају здравствене проблеме који би компромитовали њихове родитељске капацитете и да су високо мотивисани за родитељство. Отац наглашава родитељску мотивацију, пре свега наглашавајући да располаже бољим животним и финансијским могућностима, као фактором којим поткрепљује родитељску компетенцију. Инсистира на есклузивној улози у родитељској нези и не уважава, обезвређује и дисквалификује улогу и значај мајке, што није у интересу деце. Превасходни родитељски интерес мајке усмерен је на субјективну и објективну добробит деце, а уважавање значаја оба родитеља даје посебан квалитет њеној родитељској мотивацији. У најбољем интересу деце је да буду поверена мајци на самостално старање, а оцу омогућити предложени модел виђања са децом. Изјашњавајући се на примедбе тужиоца, и нарочито имајући у виду да мал. ГГ вербализује жељу да се повери оцу, комисија је у целини остала при датом мишљењу да деца повере мајци јер су међусобно везана, с тим да се и пред судом (имајући у виду да ће напунити десет година), испита девојчицина аутентична воља, која је пред судом, у присуству школског психолога и лица од поверења, поновила жељу да живи са оцем јер је добар према њој и са њим лепо проводи време.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, по оцени Врховног касационог суда правилна је одлука нижестепених судова да се по разводу брака малолетна деца парничних странака повере мајци на самостално вршење родитељског права, уз усвојени модел виђања деце са родитељем са којим не живе и уз правилно одређену обавезу туженог да доприноси издржавању деце у износима који су досуђени.

Одлучујући о поверавању малолетне деце тужиљи на самостално вршење родитељског права и о одржавању личних односа са оцем, правилно су, супротно ревизијским наводима, судови применили одредбе члана 77. став 3. и 61. Породичног закона, руководећи се најбољим интересом деце у мери која је потребна за заштиту личности и права и интереса деце.

Пошто је суд у спору за заштиту права детета и у спору за вршење родитељског права као и одржавање личних односа детета и родитеља са којим дете не живи и које не врши родитељско право, дужан да се руководи најбољим интересом детета, а пре доношења одлуке о вршењу родитељског права и одређивању модела виђања и одржавања личних контаката детета и родитеља, суд има обавезу да затражи налаз и стручно мишљење од органа старатељства и друге специјализоване установе, што је у конкретном случају учињено, те да прибави мишљење малолетног детета што је такође учињено у виду узимања изјаве малолетне ГГ, побијаном одлуком је за сада, супротно наводима ревизије и по становишту Врховног касационог суда најбоље заштићен интерес малолетне деце, а код утврђених и неспорних чињеница о подобности и приликама родитеља које су поуздано утврђене и чињенице да се ради о малолетној деци школског узраста о којима се континуирано и квалитетно брине мајка, која показује високу родитељску мотивацију, у чијем домаћинству деца и одрастају. По мишљењу овог суда, очување емотивне везе мајке и малолетне деце с обзиром на њихову животну доб од битног је утицаја на њихов психофизички развој и одрастање, а све животне околности у породици у којој сада живи мајка са малолетном децом такође указују да је побијана пресуда у најбољем интересу деце странака. Лични однос оца и малолетне деце се у складу са побијаном одлуком у суштини одвија у довољној мери у којој ће деци бити омогућена даља емотивна веза са оцем на начин који је у складу са одредбом члана 61. Породичног закона. Неосновани су ревизијски наводи којима се указује да је због права детета које прописује одредба члана 65. ПЗ једино релевантно за одлуку суда мишљење и став детета, а ово стога што малолетно дете због животне доби и тренутне ситуације, није у стању да схвати значај такве одлуке и негативне последице на нормалан психофизички развој, због чега та њена исказана жеља није у њеном најбољем интересу, посматрана у склопу и свих осталих релевантних околности за одлуку о вршењу родитељског права, уз оцену и утврђење међусобне привржености и блиског емотивног односа деце парничних странака и мишљења стручњака да се приликом доношења одлуке о поверавању - деца не раздвајају, те су деца правилно поверена мајци као одговорном и савесном родитељу који поседује адекватну родитељску подобност и сензибилитет да прати развојне потребе деце у складу са њиховим узрастом, способност и могућност да задовољи њихове потребе.

Правилно је применом одредби члана 160. и 161. Породичног закона одлучено о обавези туженог да доприноси издржавању своје малолетне деце у досуђеним износима, због чега је неосновано ревизијско указивање на погрешну примену материјалног права.

Сагласно члану 67. и 68. став 1. и 2. Породичног закона, право и дужност родитеља да се старају о деци, док према члану 73. и 160. став 1. Закона дете има право на издржавање од оба родитеља. Висина издржавања одређује се према потребама детета, као повериоца издржавања и могућностима дужника издржавања, при чему се води рачуна и о минималној суми издржавања, прописаној чланом 160. став 4. Закона.

Могућности родитеља, као дужника издржавања зависе од околности прописаних чланом 160. став 3. Закона.

Правилно су оцењене све околности конкретног случаја које су од утицаја на одређивање обавезе туженог за издржавање малолетне деце и то како његове могућности, тако и потребе и обавезе, па је правилном оценом потреба малолетне деце у висини утврђеној побијаном одлуком, адекватно одредио и обавезу туженог да доприноси њиховом издржавању, а која номинално (према утврђеним садашњим примањима и могућностима туженог), у односу на малолетну децу износи по 25.000,00 динара месечно. Досуђени износи, уз допринос мајке како у новцу, тако и кроз рад, бригу и старање који се свакодневно улаже, неопходни су за издржавање заједничке деце туженог и тужиље, којим ће се омогућити најмање такав ниво животног стандарда какав ужива родитељ, дужник издржавања, овде тужени. Плаћањем тог износа и према схватању овог суда, супротно наводима ревизије, неће бити угрожена егзистенција тужиоца. Стога су неосновани ревизијски наводи да је побијаном одлуком погрешно примењено материјално право услед чега је чињенично стање непотпуно утврђено. Осталим наводима ревизије понављају се жалбени наводи који су јасно и прецизно оцењени од стране другостепеног суда и нису од утицаја на правилност пресуђења, а наводе у ревизији којима се оспорава утврђено чињенично стање, Врховни касациони суд није ценио, с обзиром да се ревизија из ових разлога не може изјавити (члан 407. став 1. ЗПП).

На основу изложеног, Врховни касациони суд је применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци пресуде.

**Председник већа - судија
Јасминка Станојевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић